

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-135М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних завдань та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«ЄВРОПЕЙСЬКЕ ПРАВО»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННП
Протокол № 5 від 18.11.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Європейське право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Панкевич І. М. – Рівне : НУВГП, 2024. – 29 с.

Укладачі: Панкевич Іван Миронович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін;

Багатко Анастасія Сергіївна, асистентка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Відповідальний за випуск: Міщук Інна Володимирівна, к.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності: к.ю.н., професор Міщук І. В.

© І. М. Панкевич,
А. С. Багатко, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Опис навчальної дисципліни та її структура	5
1.1. Опис навчальної дисципліни	5
1.2. Тематика практичних завдань. Розподіл годин та балів	8
1.3. Заходи контролю та методи діагностики.....	11
1.4. Критерії оцінювання	11
2. Структура практичних завдань	13
3. Самостійна робота студентів	24
4. Рекомендована література	25

ПЕРЕДМОВА

Європейське право є не лише одним із фундаментальних напрямів юридичної науки, а й основним інструментом регулювання суспільних відносин у межах Європейського Союзу (ЄС) та за його межами. У сучасному глобалізованому світі значення європейського права важко переоцінити, оскільки воно виконує низку важливих функцій, що мають суттєвий вплив як на держави-члени ЄС, так і на країни-партнери, серед яких і Україна.

Європейське право встановлює універсальні стандарти захисту прав і свобод людини. Відповідно до Хартії основних прав Європейського Союзу, усі держави-члени ЄС зобов'язані дотримуватися принципів недискримінації, рівності та правосуддя. Ці стандарти впливають не лише на внутрішню політику держав, але й на відносини між ними.

Європейське право створює правову основу для функціонування єдиного ринку ЄС, забезпечуючи вільний рух товарів, послуг, капіталів і людей. Завдяки єдиному правовому регулюванню спрощується ведення бізнесу, підвищується конкурентоспроможність, а громадяни отримують можливості для реалізації своїх економічних, соціальних і культурних прав у будь-якій країні ЄС.

Правові механізми Європейського Союзу сприяють глибшій політичній, економічній та соціальній інтеграції країн Європи. У цьому контексті європейське право відіграє роль "цементу", який об'єднує різні держави у стабільне правове співтовариство, зберігаючи їхній національний суверенітет.

Європейське право є інструментом, який забезпечує стабільність, розвиток і процвітання як у межах Європейського Союзу, так і для його партнерів. Для України його значення важливе не лише у контексті європейської інтеграції, а й у формуванні суспільства, побудованого на засадах демократії, права та поваги до основних свобод. Вивчення та впровадження принципів європейського права – це крок до модернізації країни, наближення її до європейських цінностей та стандартів.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета дисципліни "Європейське право" полягає в ознайомленні студентів з основними принципами, нормами та інститутами європейського права, розвитку європейської правової інтеграції, а також з аналізом функціонування Європейського Союзу та його впливу на правові системи країн-членів. Метою є формування у студентів розуміння ключових аспектів європейського законодавства, зокрема у контексті прав людини, внутрішнього ринку, конкуренції, екології та зовнішньої політики ЄС, а також розвитку їх навичок застосування європейських норм в національних правових системах.

Основні завдання:

- вивчення принципів та основних норм, що регулюють діяльність Європейського Союзу та його інститутів.
- вивчення і тлумачення нормативно-правових актів ЄС, таких як регламенти, директиви, рішення та рекомендації.
- вивчення принципів правової інтеграції країн-членів ЄС, таких як верховенство європейського права, пряма дія норм ЄС та їх імплементація в національне законодавство.
- вивчення проблем співвідношення національних правових систем та європейського права, аналіз практики національних судів щодо застосування норм ЄС.

- вивчення важливих рішень, що мають прецедентне значення для тлумачення норм європейського права.
- аналіз впливу європейських стандартів на розвиток правової системи, економічної політики та прав людини в країнах-членах.
- здобуття вмінь аналізувати та оцінювати нормативно-правові акти, а також розвивати здатність до критичного оцінювання ефективності правових норм ЄС у практиці.
- розробка практичних навичок застосування норм європейського права в різних правових ситуаціях та розв'язання юридичних задач у контексті європейської інтеграції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів повинні сформуватися такі **компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Фахові компетентності:

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

СК17. Здатність аналізувати правові процеси і явища в історичному контексті.

Програмні результати навчання:

РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

PH9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

PH12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

PH15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

PH18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

1.2. Тематика практичних завдань. Розподіл годин та балів.

Вид заняття (тема)	Бали	Форма контролю
Практичне заняття № 1. Історичний процес формування та етапи розвитку європейської інтеграції	5	Усна відповідь (студент відповідає на питання викладача в усній формі), письмова відповідь (студент виконує завдання або пише відповіді на питання письмово), тести, дискусія, розв'язання практичних

		задач, аналіз кейсів.
Практичне заняття № 2. Поняття та структура права Європейського Союзу: Аналіз його впливу на національні правові системи	5	
Практичне заняття № 3. Основні джерела права Європейського Союзу	5	
Практичне заняття № 4. Політико-правова сутність Європейського Союзу	5	
Практичне заняття № 5. Огляд інституційної структури та основних інститутів Європейського Союзу	5	
Практичне заняття № 6. Членство в	5	

Європейському Союзі		
Практичне заняття № 7. Склад та порядок формування судових органів Європейського Союзу. Організація діяльності Суду справедливості	5	
Практичне заняття № 8. Права людини в Європейському Союзі	5	
Індивідуальна робота	15	Колоквіум
Самостійна робота	5	Домашні завдання, підготовка до презентацій або досліджень.
Модульний контроль № 1	20	Тести
Модульний контроль № 2	20	Тести
Усього підсумкова складова оцінювання:	40	
РАЗОМ	100	

1.3 Заходи контролю та методи діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється у таких формах:

- оцінювання роботи студентів на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях, оцінка розв'язання ситуаційних завдань і участі в обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістовних модулів.

1.4 Критерії оцінювання

Основні критерії, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів з навчальної дисципліни:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені силабусом навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів;
- своєчасність виконання;
- дотримання вимог до оформлення (конструкторської та технологічної документації, ДСТУ тощо).

Критерії оцінювання практичних завдань.

(у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці, порушені терміни виконання та вимоги до оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Критерії оцінювання ситуаційних вправ, конкретних ситуацій та інших завдань творчого характеру

(% від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало, порушені терміни виконання;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача вищої освіти недостатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог до термінів та оформлення;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. СТРУКТУРА ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

Модуль I.

Змістовий модуль 1:

Тема № 1. Історичний процес формування та етапи розвитку європейської інтеграції

1. Початкові етапи європейської інтеграції
2. Розширення та поглиблення інтеграційних процесів
3. Перехід до Європейського Союзу
4. Європейська інтеграція в умовах глобалізації
5. Проблеми та перспективи європейської інтеграції

Питання для самоконтролю:

- Що таке європейська інтеграція та які її основні цілі?
- Які історичні передумови сприяли виникненню європейської інтеграції?
- Як Друга світова війна вплинула на процес об'єднання Європи?
- Яка роль Роберта Шумана та його декларації у започаткуванні європейської інтеграції?
- Які основні етапи формування Європейського Союзу ви можете виділити?
- Що таке Європейське співтовариство вугілля та сталі (ЄСВС), і чому його створення вважається першим кроком до інтеграції?
- Які основні договори визначили розвиток європейської інтеграції (Паризький, Римський, Маастрихтський)?
- У чому полягало значення Римського договору 1957 року?

Завдання до теми:

1. Розподіліть події за етапами розвитку європейської інтеграції. Поясніть значення кожної події для об'єднання Європи. Обговоріть, як ці події вплинули на сучасний вигляд ЄС.
2. Створіть "нову декларацію", яка закладе основи ЄС у 2048 році.
Укажіть виклики, які варто врахувати, та принципи, що забезпечать майбутнє ЄС.

Тема № 2. Поняття та структура права Європейського Союзу: Аналіз його впливу на національні правові системи

1. Визначення та основні риси європейського права.
2. Угоди та основні договори ЄС (Договір про ЄС, Договір про функціонування ЄС).
3. Структура права Європейського Союзу
4. Взаємодія між національними судами та Судом Європейського Союзу.
5. Вплив права ЄС на міжнародне право та правові системи третіх країн.

Питання для самоконтролю:

- Що таке право Європейського Союзу, і чим воно відрізняється від міжнародного права?
- Які принципи лежать в основі права ЄС?
- Що таке первинне право ЄС, і які документи до нього належать?
- Чим регламенти ЄС відрізняються від директив?
- Яка роль рішень, рекомендацій та висновків у структурі вторинного права ЄС?
- Яку функцію виконує Суд Європейського Союзу в системі права ЄС?
- У чому полягає принцип верховенства права ЄС? Як він впливає на національні правові системи?
- Що означає принцип прямої дії права ЄС, і які умови його застосування?
- Як реалізується принцип субсидіарності у праві ЄС?
- Які механізми гармонізації національного законодавства держав-членів з правом ЄС?

Завдання до теми:

1. Створіть схему, що ілюструє структуру права Європейського Союзу, включаючи основні джерела права (первинне та вторинне

право, рішення Суду ЄС, інші акторні документи).

2. Створіть короткий звіт про плюси та мінуси європейської правової інтеграції для вашої країни.

Тема 3: Основні джерела права Європейського Союзу

1. Договори Європейського Союзу
2. Нормативно-правові акти Європейського Союзу
3. Рекомендації та інші актів ЄС
4. Право судів Європейського Союзу
5. Загальні принципи права Європейського Союзу
6. Міжнародні угоди Європейського Союзу
7. Інші джерела права Європейського Союзу

Питання для самоконтролю:

- Які основні джерела права Європейського Союзу?
- Що таке первинне право ЄС і які документи до нього належать?
- У чому полягає значення установчих договорів для права ЄС?
- Що таке вторинне право ЄС і чим воно відрізняється від первинного права?
- Які акторні документи складають вторинне право ЄС?
- Як визначаються регламенти ЄС і чим вони відрізняються від директив?
- Що таке рішення Європейської Комісії, і як вони впливають на держави-члени?
- В чому полягає роль рекомендацій і висновків ЄС?
- Яка роль Суду Європейського Союзу у формуванні права ЄС?
- Що таке пряма дія норм права ЄС, і як це впливає на національні правові системи?
 - Як принцип верховенства права ЄС застосовується до національних актів законодавства?

Завдання до теми:

1. Проаналізуйте ситуацію, коли національний закон суперечить праву ЄС. Завдання:

- Як вирішується цей конфлікт?
- Яке рішення прийме Суд Європейського Союзу?
- Які наслідки це матиме для національного законодавства та правової системи держави-члена?

2. Розгляньте концепцію "м'якого права" в праві ЄС.

Завдання:

- Обговоріть, що таке м'яке право і як воно відрізняється від обов'язкових норм права ЄС.
- Наведіть приклади документів "м'якого права" і поясніть, як їх застосовують держави-члени.
- Оцініть ефективність використання м'якого права в процесі європейської інтеграції.

Тема 4: Політико-правова сутність Європейського Союзу

1. Європейський Союз як політико-правова система
2. Основні принципи політико-правової організації Європейського Союзу
3. Інституційна структура Європейського Союзу
4. ЄС як суб'єкт міжнародного права
5. Європейська політика та правові механізми інтеграції
6. Політико-правові виклики та перспективи Європейського Союзу

Питання для самоконтролю:

- Що таке європейський суверенітет, і яким чином він

співвідноситься з національним суверенітетом держав-членів?

- Як ЄС регулює зовнішню політику та міжнародні відносини своїх членів?
- Яка роль Європейського Парламенту в політико-правовій системі ЄС?
- Як Європейська Рада впливає на політику ЄС і прийняття рішень?
- У чому полягає політична та правова відповідальність органів ЄС перед громадянами держав-членів?
- Як європейське законодавство взаємодіє з національним законодавством держав-членів у політичних питаннях?
- Які виклики та проблеми виникають у процесі розвитку політико-правової системи ЄС?
- Яким чином ЄС забезпечує своє функціонування через правові акти, органи та інститути?
- Як політичні та правові процеси ЄС впливають на політичні системи його членів?
- Яке значення має принцип солідарності для політико-правової сутності ЄС?

Завдання до теми:

1. Дослідіть приклад, коли кілька органів ЄС (Європейська Комісія, Європейський Парламент, Європейська Рада) повинні разом прийняти рішення з важливого політичного питання (наприклад, санкції або політика імміграції). Завдання:

- Проаналізуйте процес прийняття рішення в ЄС.
- Як різні органи взаємодіють і розподіляють повноваження в політико-правовій системі?
- Які важливі аспекти треба врахувати при прийнятті таких рішень?

2. Уявіть, що ви — депутати Європейського Парламенту, які мають прийняти важливу законодавчу ініціативу в

сфері прав людини чи охорони навколишнього середовища. Завдання:

- Обговоріть, як ваші політичні переконання впливатимуть на рішення.
- Оцініть, як Європейський Парламент може забезпечити демократичний контроль над правовими ініціативами ЄС.
- Які інструменти має Парламент для забезпечення прозорості та підзвітності в політиці ЄС?

МОДУЛЬ II

Тема № 5. Огляд інституційної структури та основних інститутів Європейського Союзу

1. Загальна характеристика інституційної організації ЄС.
2. Роль і функції Європейської Комісії як виконавчого органу.
3. Взаємодія Європейського парламенту з іншими інститутами ЄС.
4. Роль Ради як основного органу прийняття рішень.
5. Функції та роль Європейського суду в забезпеченні правопорядку та прав людини.
6. Роль ЄЦБ у регулюванні єврозони та управлінні єдиною валютою.
7. Роль Європейської ради у визначенні політичних орієнтирів ЄС.

Питання для самоконтролю:

- Яка роль Ради Європейського Союзу в законодавчому процесі?
- Які функції виконує Суд Європейського Союзу, і як він взаємодіє з національними судами?

- Як Комітет регіонів та Економічно-соціальний комітет впливають на політику ЄС?
- Що таке Європейська Центральна Банка і яку роль вона відіграє у фінансовій політиці ЄС?
- Як інститути ЄС взаємодіють один з одним при прийнятті законодавчих актів?
- У чому полягає роль та значення Ради ЄС в процесі ухвалення міжнародних угод?
- Які засоби та інструменти має Європейська Комісія для впливу на законодавчий процес ЄС?
- Як Європейський Парламент представляє інтереси громадян ЄС?
- Які основні функції виконує Генеральний секретаріат Ради Європейського Союзу?
- У чому полягає відмінність між Європейським Парламентом і національними парламентами країн-членів ЄС?
- Яка роль Європейського Суду аудиторів у забезпеченні фінансової прозорості в ЄС?
- Як різні інститути ЄС працюють разом для реалізації зовнішньої політики Союзу?
- Які основні принципи діяльності інститутів ЄС визначені в Лісабонському договорі?
- Як система "спільного голосування" працює в Раді Європейського Союзу?

Тема 6: Членство в Європейському Союзі

Правові основи членства держав у Європейському Союзі. Вимоги до держав, які бажають вступити до ЄС.

набуття членства в ЄС, її стадії.

Правова природа та зміст договорів про приєднання (вступ) нових держав-членів.

Питання про вихід з ЄС. Правові підстави та процедура призупинення деяких прав держав – членів ЄС.

Посилене співробітництво: умови та процедура участі держав-членів.

Питання для самоконтролю:

- Які основні інститути Європейського Союзу?
- Яка роль Європейської Комісії в законодавчому процесі ЄС?
- Як функціонує Європейський Парламент та які його повноваження?
- У чому полягає основна функція Ради Європейського Союзу?
- Як Європейська Рада взаємодіє з іншими інститутами ЄС?
- Які повноваження має Суд Європейського Союзу та як він здійснює правосуддя?
- Як працює Європейська Центральна Банка та яку роль вона відіграє в економічній політиці ЄС?
- Що таке Комітет регіонів і яке його значення для політики ЄС?
- Які функції має Економічно-соціальний комітет ЄС?
- Як інститути ЄС взаємодіють між собою при ухваленні законодавчих актів?
- Що таке система спільного голосування в Раді ЄС?
- Яку роль в управлінні зовнішньою політикою ЄС відіграє Верховний представник ЄС з питань зовнішніх справ і політики безпеки?
- Як Європейська Комісія забезпечує реалізацію законодавчих ініціатив у держав-членах ЄС?
- Яким чином Суд Європейського Союзу забезпечує гармонізацію права між країнами-членами?
- Як взаємодіє Європейський Парламент з національними парламентами держав-членів ЄС?

Завдання до теми:

1. • Проаналізуйте, як Лісабонський договір змінює інституційну структуру ЄС.

- Які основні зміни в структурі та функціях інститутів ЄС були внесені після підписання Лісабонського договору?
- Як ці зміни вплинули на роботу Європейської Ради та Європейського Парламенту?

Тема 7: Склад та порядок формування судових органів Європейського Союзу. Організація діяльності Суду справедливості

1. Структура судових органів Європейського Союзу
2. Склад Суду справедливості Європейського Союзу
3. Порядок формування Суду справедливості
4. Організація діяльності Суду справедливості
5. Право та юрисдикція Суду справедливості ЄС
6. Роль Суду справедливості в забезпеченні прав людини
7. Вплив Суду справедливості на національні правові системи
8. Особливості судочинства у справах, що стосуються конкуренції та ринку

Питання для самоконтролю:

- Які основні судові органи Європейського Союзу?
- Яким чином формуються судді Суду справедливості Європейського Союзу?
- Як визначаються строки повноважень суддів Суду справедливості ЄС?
- Яка роль Генеральних адвокатів у процесі розгляду справ у Суді ЄС?
- Які основні функції та повноваження Суду справедливості Європейського Союзу?
- Які різні типи судових органів існують в рамках Суду справедливості ЄС?
- Як визначається юрисдикція Суду справедливості ЄС?

- Які критерії для вибору суддів та Генеральних адвокатів Суду справедливості ЄС?
- Як ухвалюються рішення в Суді справедливості ЄС?
- Яка роль Суду справедливості у забезпеченні єдності застосування права ЄС у країнах-членах?
- Яким чином Суд справедливості ЄС взаємодіє з національними судами держав-членів ЄС?

Завдання до теми:

1. Охарактеризуйте склад Суду справедливості ЄС, включаючи суддів та Генеральних адвокатів. Розгляньте, які функції виконує Суд справедливості ЄС, та порівняйте його роль з іншими судовими органами ЄС (наприклад, Судом загальної юрисдикції).
2. Дослідіть конкретну справу, яку розглядав Суд справедливості ЄС (наприклад, справа щодо порушення державою-членом законодавства ЄС). Проаналізуйте процедуру розгляду справи та роль Генерального адвоката у цьому процесі. Визначте, які питання правового характеру розглядалися в цій справі та яке значення рішення Суду має для розвитку права ЄС.

Тема 8: Права людини в Європейському Союзі

1. Загальна характеристика концепції прав людини в ЄС.
2. Значення та правова сила Хартії основних прав ЄС.
3. Роль Європейської конвенції з прав людини в системі правового захисту ЄС.
4. Механізми нагляду за дотриманням прав людини в державах-членах.
5. Права людини в рамках внутрішнього ринку та економічних свобод.
6. Роль ЄС у підтримці прав людини в країнах, що не є членами Союзу.
7. Технології та права людини: захист особистих даних та свобода інформації в цифрову епоху.

8. Перспективи розвитку прав людини в ЄС

Питання для самоконтролю:

- Якими основними документами визначаються права людини в Європейському Союзі?
- Як Європейський Союз забезпечує захист прав людини в межах своїх інститутів?
- Яка роль Хартії основних прав Європейського Союзу у захисті прав людини?
- Яким чином Європейський Союз контролює дотримання прав людини в держав-членах?
- Як Європейський Союз взаємодіє з Європейським судом з прав людини в контексті захисту прав людини?
- Яка роль Суду справедливості ЄС у забезпеченні прав людини?
- Які права людини охоплює Хартія основних прав ЄС?
- Як Європейський Союз реагує на порушення прав людини в державах-членах?
- Яким чином ЄС враховує права людини в своїй зовнішній політиці?
- Як здійснюється захист прав осіб, які звертаються до Суду ЄС через порушення прав людини?
- Яке значення має статус прав людини в угодах між ЄС і третіми країнами?
- Як Європейський Союз підтримує рівність між громадянами держав-членів і нерозрізнення прав у межах ЄС?
- Яка різниця між правами людини в Європейському Союзі та Європейському Суді з прав людини?
 - Як оцінюється відповідність національного законодавства держав-членів до стандартів прав людини ЄС?

Завдання до теми:

1. Розгляньте гіпотетичну ситуацію, в якій держава-член ЄС порушує права людини, закріплені в Хартії основних прав ЄС. Опишіть можливі кроки, які можуть бути вжиті ЄС для вирішення цієї проблеми (включаючи юридичні процедури та політичні механізми).
2. У групах, імітуйте засідання Суду справедливості ЄС з

розгляду справи щодо порушення прав людини. Оберіть конкретну справу або створіть гіпотетичну ситуацію. Призначте ролі (судді, Генеральний адвокат, представники держав-членів) та відтворіть процедуру розгляду справи.

3.САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни «Європейське право» та розвитку їхніх навичок, що дозволяють отримувати додаткові знання та вміння, необхідні для професійної діяльності. Формами самостійної роботи студентів є:

- Допрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури з європейського права;
- Підготовка до практичних та семінарських занять з використанням актуальних джерел і випадків ЄС;
- Робота з офіційними документами Європейського Союзу, аналіз правових актів та практики Суду справедливості ЄС;
- Вибір теми, розробка плану та написання рефератів або наукових статей з конкретних аспектів європейського права;
- Участь у наукових конференціях та дискусіях з європейських правових питань;
- Виконання творчих проектів, таких як розробка аналізу певних правових ситуацій у контексті європейського права.

Результати самостійної роботи оцінюються через обговорення та заслуховування студентських доповідей, захист рефератів, поточний модульний контроль, перевірку письмових відповідей, а також підсумкову оцінку. Під час цих процесів викладачі надають зворотний зв'язок, що дозволяє студентам коригувати підходи до навчання і покращувати рівень засвоєння матеріалу. Це також сприяє розвитку їхніх навичок аналізу, пошуку інформації, оцінки правових ситуацій та творчого вирішення

проблем. Ця система самостійної роботи не тільки забезпечує глибоке розуміння європейського права, але й формує в студентів здатність до самостійного дослідження правових питань, критичного мислення, а також надає досвід для вирішення практичних завдань, з якими вони зіштовхуються в реальній професійній діяльності.

Перелік тем для рефератів

1. Історія та етапи розвитку Європейського Союзу: від Європейського економічного співтовариства до сучасного ЄС.
2. Основні принципи права Європейського Союзу: пріоритет та пряме застосування.
3. Права людини в Європейському Союзі: роль Хартії основних прав Європейського Союзу.
4. Роль Суду справедливості Європейського Союзу у забезпеченні правопорядку в ЄС.
5. Європейська інтеграція та її вплив на національні правові системи держав-членів ЄС.
6. Акти права Європейського Союзу: регламенти, директиви, рішення – їх особливості та вплив на національні законодавства.
7. Європейська політика щодо захисту навколишнього середовища: правовий аспект.
8. Європейська економічна інтеграція: єдиний ринок та його вплив на національні економіки.
9. Співвідношення права Європейського Союзу та національного права в контексті пріоритету ЄС.
10. Право Європейського Союзу та його вплив на правову систему України.
11. Захист прав споживачів у Європейському Союзі: правовий механізм і виклики.
12. Права та свободи громадян Європейського Союзу: свобода пересування, працевлаштування та навчання.
13. Система правосуддя Європейського Союзу: взаємодія національних судів та Суду справедливості ЄС.
14. Інститут громадянства Європейського Союзу: права та обов'язки громадян.

15. Європейська політика в сфері безпеки та оборони: правові аспекти.
16. Принципи та правила Європейського Союзу у сфері конкуренції та захисту ринку.
17. Інституційна структура Європейського Союзу: взаємодія основних інститутів.
18. Зовнішня політика Європейського Союзу: правовий підхід до дипломатичних відносин з третіми країнами.
19. Європейське право в сфері цифрових технологій та захисту даних: правові виклики і перспективи.
20. Роль Європейського Союзу у розвитку міжнародного торговельного права.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Вступ до правової політології : навч. посіб. / І. Бойко, М. Бризницький, І. Панкевич ; за ред. В. М. Бурдіна, В. М. Косовича, П. М. Рабіновича, В. О. Семківа. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 520 с. ISBN: 978-617-10-0625-6.
2. Дайнен Д. Дедалі міцніший Союз. Курс європейської інтеграції / пер. з англ. М. Марченко. Київ : К.І.С., 2006. 699 с.
3. Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції : монографія / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. Київ, 2012. 336 с.
4. Комарова Т. В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС : монографія. Харків : Право, 2018. 528 с.
5. Право Європейського Союзу : підручник / М. Р. Аракелян, М. Д. Василенко. Одеса : Фенікс, 2012. 390 с.
6. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за ред. Р. А. Петрова. 2-ге вид. Київ : Істина, 2018. 450 с.
7. Право Європейського Союзу : підручник / Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін. ; за ред. Р. А. Петрова ; 10-те вид., змін. і допов. Харків : Право, 2021. 484 с.
8. Європейське право. Право Європейського Союзу : підручник : у 3 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., зав. каф.

порівняльного і європейського права Ін-ту міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка В. І. Муравйова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. Київ : Ін Юре, 2015.

Допоміжна література

Монографії:

1. Bisztyga A., Pankevych I. (ред.) Wybrane zagadnienia prawa samorządu terytorialnego Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy : monografia. Zielona Góra : Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, 2021. 226 с.
2. Gizicki W., Pankevych I. (ред.) Theoretical, methodological and practical support of crisis management processes in border areas. Lublin, 2021. 341 с.
3. Chankova D., Pankevych I. (ред.) Dynamic Elements in the Contemporary Business Law: contributions to the 9th International Conference Perspectives of Business Law in the Third Millennium. Bucharest : Adjuris International Academic Publisher, 2019. 304 с. ISBN: 9786069431290.

Розділи у монографіях:

4. Pankevych I. Free Legal Aid in Ukraine. *Free Legal Aid – an International and Comparative Law Approach*, eds. M. Grzybowski, B. Przywora, A. Syryt. Berlin: Peter Lang, 2024. P. 161–172.
5. Pankevych I., Kuchyk O. The European Dimension of the Ukrainian Constitution. *Acta Iuridica Lebusana*, vol. 31, ed. A. Bisztyga. Zielona Góra, 2024. P. 93–108.
6. Pankevych I. Eurointegracyjne doświadczenie państw Europy Środkowo-Wschodniej - inspiracja dla Ukrainy. *Poznanie a wykład prawa. Otázky metodologie*, red. Daniela Lengyelová. Bratislava : Slovenská akadémia vied, 2023. S. 287–296.
7. Pankevych I., Feja-Paszkievicz A. Konieczność zapewnienia praw wyborczych obywatelom Unii Europejskiej - uwagi w kontekście przyszłego członkostwa Ukrainy. *Основні напрями модернізації Конституції України в умовах вступу до*

Європейського Союзу, упоряд. В. І. Розвадовський. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2023. С. 138–144.

8. Sofinska I., Pankevych I. Ukraine and the European Union Accession: Retrospective and Perspective. *Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи*, ред. І. Софінська. Львів : Каменяр, 2023. С. 58–61.

9. Pankevych I. The Activities of the Mass Media and the Problem of Human Rights Limitations: Experience of Ukraine and Other European Countries. *Wyzwania dla europejskiego systemu ochrony praw człowieka u progu trzeciej dekady XXI wieku*, red. nauk. J. Jaskiernia, K. Spryszak, T. 2. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2021. S. 829–835.

10. Pankevych I. The Role of the Venice Commission in the Process of Development of Democratic Institutions in Ukraine. *Regionalne systemy ochrony praw człowieka. 70 lat po proklamowaniu Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, ред. J. Jaskiernia, K. Spryszak. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2019. S. 240–248.

11. Pankevych I., Sofinska I. The Convergence of National Constitutional and International Humanitarian Law: Challenges and Opportunities for Ukraine. *Kwartalnik Prawa Międzynarodowego*, nr 1, 2024. P. 107–120.

12. Pankevych I., Pichko R. Justice as a Fundamental Principle of the Constitution as a Social Contract. *Kwartalnik Prawa Międzynarodowego*, T. 2, nr 2, 2023. P. 11–39.

Статті у журналах і збірниках:

13. Bulat E., Pankevych I. Electronic Governance in EU Member States and Candidate Countries: Comparative Legal Analysis. *Kwartalnik Prawa Międzynarodowego*, Nr 4, 2023. P. 123–136.

14. Pankevych I., Sofinska I. The European Union Accession: Challenges and Opportunities for Ukraine: (In)Justice, (Non)Freedom, and (In)Security. *Dyskurs Prawniczy i Administracyjny*, nr 3, 2023. P. 189–202. ISSN: 2657-926X.

15. Pankevych I., Sofinska I. Voting Rights Limitations in Europe and Case Law of the European Court of Human Rights: Conclusion for Ukraine. *Kwartalnik Prawa Międzynarodowego*, Vol. II, nr 2, 2022. P. 9–31.
16. Gizicki W., Pankevych I. Security Management in Poland During a Crisis Situation. Formal and Practical Aspects. Indications for Ukraine. *Teka Komisji Prawniczej PAN Oddział w Lublinie*, Vol. 15, 1. 2022. P. 41–51.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <http://europa.eu> — Офіційна [com/eurotexts.html](http://europa.eu/com/eurotexts.html) тексти установчих договорів Європейського Союзу www.minjust.gov.ua/file/23491 — Консолідовані версії Лісабонського договору (українською мовою) <http://www.euractiv.com> — медіа портал Європейського Союзу <http://www.europarl.europa.eu> — офіційна сторінка Європейського Парламенту
2. <http://ec.europa.eu> — офіційна сторінка Європейської Комісії
3. <http://www.consilium.europa.eu> — офіційна сторінка Ради Європейського Союзу
4. www.ombudsman.europa.eu/start.faces — офіційна сторінка Європейського Омбудсмана <https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> - акти *acquis* ЄС, перекладені на українську мову сторінка Європейського Союзу